

Constantin Matcovschi (1930-2015)

Astăzi, când trăim într-o lume virtuală, detașată de divinitate, contaminată de internet și jocuri politice, suntem toți în căutarea acelei picături de apă autentică și a unui strop de aer de câmpie, vorba poetului Dumitru Matcovschi, cât și în căutarea marilor personalități. Una dintre ele a fost distinsul profesor Constantin Matcovschi, reputat savant, profesor universitar, doctor în științe medicale, fondator și primul decan al Facultății de Farmacie a Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, personalitate cu o inteligență scilpitoare și o impunătoare experiență de viață, care a întors cea din urmă filă a biografiei sale longevive, alegând și acum, pentru plecarea la cele veșnice, o frumoasă zi de april.

S-a născut la 5 februarie 1930, în satul Lipceni, județul Orhei. La vârsta de 2 ani, împreună cu părinții, se stabilește cu traiul în satul Șipca al aceluiași județ. După absolvirea școlii primare din satul natal, unde a fost un elev model, a învățat la Liceul Industrial de băieți din Iași, la liceul „Vasile Lupu” din Orhei, iar apoi – la școala de cultură generală din Rezina.

În perioada 1947-1952 își continuă studiile la Institutul de Stat de Medicină din Chișinău, Facultatea de Medicină generală. După absolvire, își începe activitatea ca medic de circumscripție în localitățile Cucuruzeni și Chiperceni, raionul Orhei. Peste un an, își continuă studiile postuniversitare, perioadă în care tânărul aspirant colectează asiduu date și cunoștințe, asimilează informații după care, sintetizându-le, susține cu succes teza de doctor în științe medicale cu tema: „Acțiunea comparativă a novocainei, xilocainei și trimecainei asupra sistemului nervos central”. Din 1959, invitat de Nicolae Testemițanu, rectorul Institutului de Stat de Medicină din Chișinău, la catedra de Farmacologie, activează în cadrul ei până în 1993, deținând succesiv funcțiile de asistent universitar, conferențiar, șef de catedră.

Activând în cadrul Catedrei de farmacologie, tânărul doctor în științe medicale contribuie activ la revenirea la predarea medicinei în limba română, ia parte la traducerea manualelor de farmacologie din limba rusă (S. Anicicov, 1958; V. Zakusov, 1972; D. Harkevici, 1990). În perioada 1970-1980, la catedră se studiază efectul unor substanțe medicamentoase în condițiile acțiunii oxigenului hiperbar asupra organismului. Ca rezultat, apar lucrările: *Oxygen Toxicity and Drugs*, VI-th International Hyperbaric Congress, Aberdeen (1977); monografii, diverse materiale didactice.

Profesorul Constantin Matcovschi este fondator și primul decan al Facultății de Farmacie, fondată în 1964 în baza experienței Țărilor Baltice, iar în perioada 1966-1968 a activat în calitate de protector didactic al Institutului de Stat de Medicină din Chișinău.

De menționat și activitatea profesorului Constantin Matcovschi în or. Vientian, Laos, unde a susținut Cursul de farmacologie în limba franceză. Distinsul savant și pedagog a fondat și Catedra de farmacologie a Institutului de Medicină din Vientian, cu pregătirea specialiștilor în domeniu. Acolo, iese de sub tipar lucrarea „Cours de Pharmacologie donné par C. Matcovschi”, Vientiane, 1980 și versiunea laosiană, Bangkok, 1981.

În 1968 a fost destituit din posturile de profesor și șef catedră pentru „politică antileninistă”, dar și-a păstrat verticalitatea și în acele timpuri, a activat modest în calitate de conferențiar la Catedra de farmacologie.

Odată cu fondarea Centrului Farmaceutic Științific și de

Producție, în 1991, profesorul Constantin Matcovschi este numit în funcția de șef de Laborator Testare Farmacologică a Medicamentului, activând mai apoi în cadrul Institutului Național de Farmacie, actualmente Agenția Medicamentului și Dispozitivelor Medicale, unde pune bazele științei moldave în domeniul medicamentului.

Profesorul Constantin Matcovschi este autorul a cca 120 de lucrări științifice, publicate în cele mai prestigioase reviste de specialitate, inclusiv cărți, monografii farmaceutice, îndrumare, brevete de invenție, manualul „Receptura” (1967), „Manual de receptură” (1992), un articol în *Большая Медицинская Энциклопедия* cu referință la preparatul Brevicolină (1976), ghiduri elaborate în 5 ediții: „Medicamente omologate în Republica Moldova” (1999), „Compendium Medicamentorum” (2001), „Ghiduri farmacoterapeutice” (2004, 2006, 2010), utilizate pe larg de medici, farmaciști, studenți, consumatori de medicamente.

Pentru meritele ce consfințesc rezultatele muncii sale, profesorul și savantul Constantin Matcovschi a fost decorat cu un șir de distincții de mare notorietate. Astfel, Academia Europeană de Științe Naturale din Hanovra, Germania (Europäische Akademie der Naturwissenschaften in Hannover) îi conferă medalia Wilhelm Conrad Röntgen (2004), medalia Robert Koch (2005) și Ordinul Nicolai Pirogov (2005); Academia Internațională de Științe despre Natură și Societate, Federația Rusă – medalia comemorativă Petru I „Pentru merite în cauza renașterii științei și economiei Rusiei” (1996), și medalia de argint „Ivan Pavlov” a Academiei „Pentru dezvoltarea medicinei și ocrotirii sănătății”. Onoruri speciale i s-au acordat în 2001 prin conferirea Ordinului Suveran Sfântul Ioan de Ierusalim, Ordinul Suveran al Cavalerilor de Malta; Gradul de Comandor din partea Academiei Europene de Științe din Hanovra, culminând cu titlul onorific „Om Emerit” al Republicii Moldova (2000) și ordinul „Gloria Muncii” (2010) „Pentru muncă îndelungată și prodigioasă în domeniul ocrotirii sănătății, contribuției la implementarea în medicină a realizărilor științei și activitate metodico-organizatorică”.

Viața profesorului Constantin Matcovschi a fost un model de moralitate pentru generații și generații de discipoli, impresionând prin atitudine, spirit, respect, inteligență, manieră de a aborda problemele, unele expresii devenite aforisme: „Am ajuns la vârsta, când pot spune lucrurilor pe nume”, „*Sapa din mâini n-o să ne-o ia nimeni*” sau „*Sunt optimist, are să fie și mai rău*”. Profesorul Constantin Matcovschi face parte din matricea noastră culturală, din generația care a redirecționat lucrurile spre bine în Republica Moldova și peste hotarele ei, rămânând a fi un profesionist de elită ce reprezintă „patrimoniul de aur” și care, în același timp, va servi drept exemplu de patriot al neamului, care și-a iubit rădăcinile, iar pentru întreaga comunitate medicală fiind un adevărat exemplu de demnitate, omenie, profesionalism și va dăinui în continuare prin lucrările sale, prin discipolii săi, familie, cât și prin amintirile frumoase, pe care ni le-a lăsat.

Astăzi, întreaga comunitate universitară deplânge pierderea valorosului Om și Profesor. Să-i păstrăm vie memoria și Dumnezeu să-l odihnească în pace.

Ion Ababii, dr. hab. șt. med., profesor, academician
Rector al USMF „Nicolae Testemițanu”